

Torah from Around the World

De ultieme religieuze uitdaging is Gods beeld en gelijkenis te zien in iemand die niet op ons lijkt.

Rabbin Jonathan Sacks z"l

Sjabbat 6 maart 2021 / 22 Adar 5781, Sjabbat Para, Ki Tisa, Sjemot/Exodus 30:11 - 34:35

Tanach blz. 172 - 182

Haftara: Jechèzkél/Ezechiël 36:16 - 36

Tanach blz. 1112 - 1113

Vertaler: Frits Pront

Commentaar: **Rabbin George Stern** is emeritus rabbin van Temple Beth Torah, Upper Nyack, NY en is nu directeur van JSPAN [Jewish Social Policy Action Network].

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/torah-commentary/shattering-tabletsfor-our-sake>

De platen stuksmijten - in ons belang

“Dichter bij het kamp gekomen, zag hij het beeld van de stier en het dansen. Woedend smeed hij de platen aan de voet van de berg aan stukken” (Sjemot 32:19).

Wat kan ervoor zorgen dat je iets aan diggelen gooit dat erg belangrijk voor je is? Hoe zou je reageren als precies op deze sjabbat je rabbijn constateert dat het grootste deel van de gemeente zich niet aan de sjabbat houdt (zie Wesjamroe in de sidra [31:16-17] van deze week), de Torarol zou opheffen, op de grond zou gooien en het perkament in tweeën zou scheuren? Zou je voorstellen de rabbijn te laten ontslaan? Zou je je haasten om de rol te repareren? Zou het voorval je één of andere blijvende les leren?

Wat zeggen traditionele midrasjiem en verklaringen over Mosjé's daad? Sommige zeggen dat Mosjé de platen brak om Jisraëel te behoeden voor Gods wraak, met als redenering: als zij [Jisraëel] de wetten nog niet hadden ontvangen, kon er niet van hen verwacht worden ze na te leven! (Zie Sjemot Rabba 43:1). Een andere midrasj zegt dat Mosjé eropuit was iets van Gods boosheid een andere wending te geven, richting zichzelf: "Toen hij beseftte dat er geen hoop in het verschiep lag voor Jisraëel, verbond hij zijn eigen lot met dat van hen en brak hij de platen, zodat God hen zou moeten sparen teneinde hem te vergeven" (Sjemot Rabba 46:1). Wanneer is het gepast dat iemand een ander beschermt tegen bestraffing? Was Mosjé in dit geval een hoger doel aan het dienen?

Andere midrasjiem opperen dat Mosjé de platen verbrijzelde ten overstaan van het volk om hen de verschrikkelijke gevolgen te laten zien van hun afvalligheid - het zich afkeren van God. Heb jij zelf ooit je toevlucht moeten nemen tot drastische maatregelen om daaruit lessen te trekken? Heb je zelf ooit iets van zulke maatregelen geleerd?

Het is fascinerend om te constateren dat God Mosjé niet straft. Sommige verklaringen zeggen dat God de vernietiging van de platen feitelijk goedkeurde. In *Studies in Sjemot* citeert Nechama Leibowitz rabbijn Meir Simcha Hacohen: "Tora en Geloof zijn de grondbeginselen van het Joodse volk. Alle heiligdommen - het Heilige Land, Jeruzalem, etc. - zijn entiteiten die ondergeschikt zijn, van een lagere orde zijn en hun heiligheid ontleen op basis van de Tora ... Dat is waarom God de actie van Mosjé goedkeurde en zei: "Meer kracht voor jou omdat je ze hebt gebroken." Door dit te doen had hij [Mosjé] laten zien dat de platen op zich geen intrinsieke heiligheid bezaten. Heiligdommen en land zijn niet als zodanig heilig, mensen en handelingen zijn dat wel. Het is voor God belangrijk hoe wij te werk gaan.

Uiteindelijk werden volgens de traditie de scherven van de gebroken platen bewaard in de Heilige Ark. Misschien zijn het de 'gebroken voorwerpen' van de Kabbalisten die delen van het goddelijke bevatten en die wij moeten 'oprapen' en herstellen. Het is niet genoeg om de Tora te lezen als ware het een voltooid document, we moeten de stukjes ervan 'in elkaar passen', ordenen en opnieuw ordenen en de Tora relevant maken voor elk moment. De Tora is als een puzzel in het computertijdperk met een oneindig aantal correcte oplossingen. We kunnen hem nooit 'afmaken' omdat er steeds een andere manier is om de stukjes aan elkaar te leggen.

Op het laatst gooit Mosjé de platen - met Gods instemming - in ons belang aan gruzelementen, zodat onze geest nooit afgestompt zou raken bij gebrek aan uitdagingen en wij nooit moe zouden worden om betekenis te zoeken in onze traditie en daarbij God te ontdekken.